

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่ เขต 1

Relationship between the Leadership of School Administrators and the Student
Assistant System at Schools in the Nihompatthana Cluster under the Rayong
Primary Educational Service Area Office 1

ธีระพงษ์ สะเอียบคง¹ เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร² สนั่น ประจงจิตร์³

Teerapong Sa-aiabkong¹ Saowaphark Lampetch² Sanan Prachongchit³

¹นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

²ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

³ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

คำสำคัญ	บทคัดย่อ
ภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา, การดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	<p>การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน กลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย สุ่มจากข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา จำนวน 12 โรงเรียน จำนวน 162 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามค่าสหสัมพันธ์สเปียร์แมนที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์</p> <p>ผลวิจัยพบว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การทำงานเป็นทีม รองลงมาคือ การมีวิสัยทัศน์ ส่วนการมี ความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ การคัดกรองนักเรียน ส่วนการป้องกันและ แก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purposes of this research were to study the leadership level of educational institution administrators in the Nihompatthana school group under the jurisdiction of the Rayong Primary Educational Service Area Office 1, to study the level of operation of the student care and assistance system in the Nihompatthana school group. Under the jurisdiction of the Rayong Primary Educational Service Area Office 1, to study the relationship between the leadership of educational institution administrators and the operation of the student care and support system in the Nihompatthana school group. Under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1. The population used in the research includes government teachers in the Nihompatthana school group, totaling 12 schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office. District 1, academic year 2022, number of 273 people. The sample size was determined according to the ready-made table of Krejcie and Morgan (1970: 607-610) using simple random sampling of 162 people. The data were collected by using 5 - point rating scale questionnaire and statistics used were the percentage, mean and standard deviation.

The results showed as follows.

1. Leadership level of educational institution administrators in the Nihompatthana school group under the jurisdiction of the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. Considering the results of the study, ranged from the highest to the lowest level were as follows : the highest level was Team Working, followed by Vision and Creative was the lowest level.

2. Operation of the student care and assistance system for government teachers Under the jurisdiction of the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 was at high level. Considering the results of the study, ranged from the highest to the lowest level were as follows : the highest level was student promotion and development, followed by knowing students individually and screening students prevention and problem solving section was the lowest level.

3. Correlation coefficient between the leadership of educational institution administrators and the operation of the student care and support system in the Nihompatthana school group under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1, overall there is a very high positive relationship with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Leadership of School Administrators, Student Assistant System

ภูมิหลัง

โลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ยุคแห่งการเตรียมพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ที่อาจจะต้องเผชิญในอนาคต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ การเพิ่มขึ้นของประชากร การลดลงของทรัพยากรความก้าวหน้าทาง

เทคโนโลยี ฯลฯ เป็นผลให้องค์กรต่าง ๆ มุ่งพัฒนาองค์กรของตนเองให้มีคุณภาพมีเสถียรภาพ มีความมั่นคงอย่างยั่งยืน องค์กรการศึกษาที่เช่นกัน [1] ได้มีการพัฒนาระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่องมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สามารถแข่งขันในระดับสากลได้อย่างภาคภูมิใจ สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะเป็นเสมือนศูนย์รวมประสาทที่ไม่จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียนแต่จะเชื่อมโยงครู ผู้เรียนและชุมชน เข้าสู่คลังแห่งความรู้ทั่วโลก

จากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเหล่านี้ ส่งผลให้สถานศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มีระบบวัฒนธรรมและค่านิยมที่มีผลต่อความก้าวหน้าของสถานศึกษา ตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ จากภารกิจอันหลากหลายของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องปฏิบัติทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้งเป็น ผู้กำหนดทิศทาง (Direction Setter) ผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader Catalyst) นักวางแผน (Planner) ผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) ผู้แก้ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict Manager) ผู้บริหารบุคคล (Personal Manager) ผู้บริหารทรัพยากร (Resource Manager) ผู้สร้างความสัมพันธ์ (Public Relater) [2] ภายใต้สถานการณ์แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานในแต่ละบทบาทให้ประสบผลสำเร็จ ต้องสามารถสร้างศรัทธาในตนเองให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน มีภาวะผู้นำ มีความเป็นมืออาชีพ มีความรอบรู้ทางวิชาการมีกระบวนการบริหาร [4] ที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวตอบสนองความต้องการและศักยภาพของบุคคล รวมทั้งจะต้องมีการตระหนักรู้และพัฒนาตนเองให้มีความพร้อม รับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพราะผลจากการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษานั้นมาจากการสร้างสรรค์และกระตุ้นให้เกิดขึ้นจากผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ แผนงานของสถานศึกษา ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ดี เหมาะสมและชัดเจน ทำให้ผู้อื่นเข้าใจและเห็นด้วยกับทิศทางที่จะก้าวไปในอนาคตไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้ง่าย วิสัยทัศน์เป็นเสมือน Roadmap ที่ทำให้ทุกคนในสถานศึกษาใช้เป็นประทีปนำทางในการปฏิบัติงาน อาจกล่าวได้ว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของงานภายในสถานศึกษา ดังนั้น การมีวิสัยทัศน์จึงเป็นคุณสมบัติสำคัญประการแรกของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องทำตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพของคุรุสภา และเป็นสมรรถนะการปฏิบัติงานสมรรถนะหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการสภาวะ หรือศักยภาพความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่ม มีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ จูงใจให้คนอื่นคล้อยตามทำตาม และสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ มีสติปัญญา มองการณ์ไกลมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการองค์กร มีทักษะเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลง สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ปฏิบัติตามภารกิจตามแผนงานเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ [5] ซึ่งจากสภาพปัญหาต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา ยังอยู่บนพื้นฐานที่ไม่สมดุล ยังมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการดูแล ป้องกันช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาให้สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรู้เท่าทัน มีชีวิตที่ปลอดภัยและมีความสุข ในการสร้างเสริมรากฐานสังคมให้เข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืนนั้น ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทย ให้เป็นคนดี ที่มีคุณภาพ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็น

ส่วนหนึ่งที่สถานศึกษาจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคงให้กับนักเรียน และสามารถสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจให้กับบุคคลในทุกช่วงวัยของชีวิต ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ [5] ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจรายการตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต โดยแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.968 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการกระตุ้นให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันและด้านการกระตุ้นทางปัญญา 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และด้านการส่งต่อนักเรียน 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการกระตุ้นให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 80.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 กล่าวว่า รัฐบาลต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา กล่าวว่า รัฐบาลต้องดำเนินการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย อีกทั้งพระราชบัญญัติการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 (4) กล่าวว่า การสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กพิการ เด็กที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้น ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีคุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข [6] การพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณภาพและเป็นผู้นำที่แข็งแกร่งในสังคมเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่อาศัยเวลาในการฝึกฝนและหล่อหลอมลักษณะชีวิตพื้นฐานให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง ระบบการศึกษาที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้และฝึกฝนให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีศักยภาพในการเป็นผู้นำที่เสริมสร้างความมั่นคงแข็งแกร่งให้กับประเทศชาติในอนาคตสอดคล้องกับงานวิจัยของ [7] ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่าระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพราะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น เป็นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่าง

แท้จริง [8] ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษา 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การดำเนินการที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกฝ่ายภายในสถานศึกษา [8] โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ทั้งนี้ [9] มีพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวิธีการดำเนินงาน ดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นขั้นตอนพร้อมด้วยเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ในด้านทักษะการบริหารคือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 สร้างโอกาสทางการศึกษาให้มีความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียน เพื่อให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม อีกทั้งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ผลการรายงานข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การประเมินการบริหารจัดการตามมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การบริหารจัดการที่ดี ทั้งเรื่องการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารและการจัดการศึกษา การสื่อสารประชาสัมพันธ์ภายในและภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ระดับคะแนนคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ [10] ทั้งนี้ผลการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการดำเนินงานบางกิจกรรมไม่มีการติดตามและแก้ไขปัญหา เนื่องจากขาดการกำกับติดตามจากผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งผลการประเมินด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เป็นไปได้ว่าเกิดจากทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

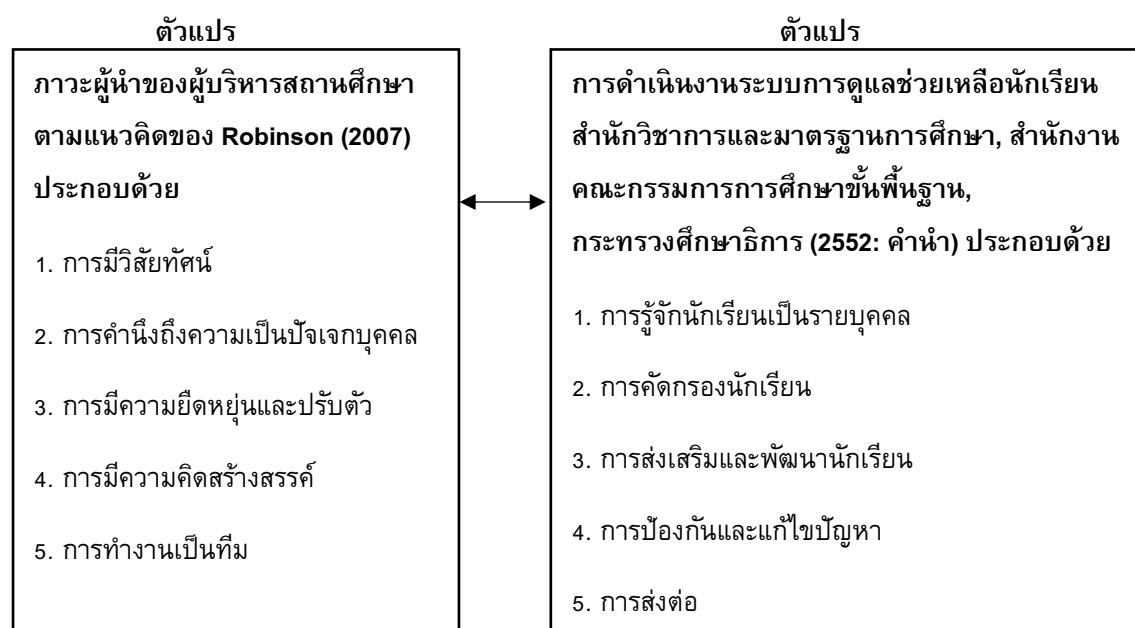
จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นหัวหน้างานบริหารทั่วไปเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาวิจัย เรื่อง “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1” เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ การบริหารจัดการและพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะเป็นการช่วยป้องกันและแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
3. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 273 คน จาก 12 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย คือครูในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 162 คน ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย จากนั้นใช้วิธีการจับสลากจากประชากรทั้งหมด 12 โรงเรียน เพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 162 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งออกเป็น 5 ระดับ(Rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งออกเป็น 5 ระดับ(Rating scale)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ต้องการวัด (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนี IOC รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

3. การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำส่งแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามกลับคืนทางแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) ได้รับคืนจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 96.91 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	อันดับ
การมีวิสัยทัศน์	4.10	.497	มาก	2
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.09	.503	มาก	3
การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.09	.490	มาก	3
การมีความคิดสร้างสรรค์	4.08	.509	มาก	4
การทำงานเป็นทีม	4.11	.502	มาก	1
รวม	4.10	.499	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความคิดสร้างสรรค์ จำแนกตามรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสามารถนำภาพที่ควรจะเป็นในอนาคตในองค์กรมาสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรได้ ส่วนผู้บริหารสามารถมองเห็นความแตกต่างระหว่างยุทธวิธีและยุทธศาสตร์ได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้พัฒนาตนเอง ส่วนผู้บริหารมีการคำนึงถึงในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงตนเองให้ทันต่อสิ่งแวดล้อมส่วนผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการคิดนอกกรอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ในการบริหารงานอย่างสร้างสรรค์ ส่วนผู้บริหารมีความสามารถในการปรับตัวในการทำงานร่วมกับบุคลากรภายในองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.5 ด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการมอบหมายงาน การวางแผนงานร่วมกันในองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้บริหารและบุคลากรเกิดการร่วมมือภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ตารางที่ 2 ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	อันดับ
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.16	.493	มาก	2
การคัดกรองนักเรียน	4.16	.493	มาก	2
การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.17	.493	มาก	1
การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.14	.484	มาก	4
การส่งต่อ	4.15	.484	มาก	3
รวม	4.16	.493	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหา จำแนกตามรายด้านได้ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลในระเบียบสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนผู้บริหารสนับสนุนให้ใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารสนับสนุนให้ครูจัดทำแบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นห้องเรียน ที่เป็นมาตรฐาน และมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารมอบหมายให้ครูคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง

กลุ่มมีปัญหาจากการใช้แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน (SDQ) ส่วนผู้บริหารได้กำหนดให้ครูชี้แจงการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจที่ตรงกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ส่วนผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสร้างความรู้และความเข้าใจให้ครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมก่อนเรียน เพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจ ที่ตรงกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารส่งเสริมให้มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ของนักเรียนในด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนโดยเน้นที่การปฏิบัติจริง ส่วนผู้บริหารส่งเสริมให้มีการดำเนินงานให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นที่เป็นปัญหาของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.5 ด้านการส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนที่มีปัญหาที่ชัดเจนตรงไปตรงมา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิด ส่วนผู้บริหารและครูสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเมื่อมีการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ตารางที่ 3 ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Simple Correlation Coefficient) ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา		การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					รวม
		การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	การคัดกรองนักเรียน	การส่งเสริมและพัฒนาเด็กเรียน	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	การส่งต่อ	
		Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _t
การมีวิสัยทัศน์	X ₁	.758**	.744**	.735**	.790**	.753**	.780**
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	X ₂	.861**	.844**	.852**	.840**	.810**	.868**
การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	X ₃	.817**	.796**	.816**	.852**	.803**	.843**
การมีความคิดสร้างสรรค์	X ₄	.813**	.810**	.822**	.843**	.825**	.849**
การทำงานเป็นทีม	X ₅	.830**	.811**	.857**	.796**	.808**	.847**
รวม	X _t	.858**	.843**	.859**	.864**	.840**	.880**

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.88**

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ซึ่งระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การมีวิสัยทัศน์ ส่วนการมีความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการนำบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทของสมาชิก การมอบหมายงาน การวางแผนร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารประสานงานกัน มีการตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย และมีลักษณะการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนและไว้วางใจต่อกัน มีการติดต่อสื่อสารที่ดี สร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีมงาน รวมถึงมีการพัฒนาที่มุ่งงานอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลในการมองเห็นภาพในอนาคตขององค์กรที่ต้องการให้เป็นไปได้อย่างชัดเจน โดยภาพนั้นจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรที่มีความเป็นไปได้และสามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่จะนำพาองค์กรได้ การมองการณ์ไกลเป็นทักษะที่จำเป็นของผู้นำที่จะสามารถมองเห็นความแตกต่างระหว่างยุทธวิธีและยุทธศาสตร์ และเข้าใจในสิ่งที่จะนำมาสัมพันธ์กันได้อย่างดี ผู้นำที่มองเห็นการณ์ไกลจะเป็นคนที่มองอะไรได้กว้าง ๆ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความอดทน มีความกล้า มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสามารถทำให้เข้าใจอะไรได้โดยใช้เวลาเพียงเล็กน้อย ผลผลิตที่ได้ก็คุ้มค่าบรรลุความต้องการนั้นและได้ปฏิบัติให้สำเร็จตามที่ได้วางแผนไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ [11] ให้ความหมายว่า การทำงานเป็นทีม คือ กลุ่มของบุคคลผู้ซึ่งมีเป้าหมายร่วมกัน และต้องการที่จะทำงานร่วมกันจนสำเร็จ ตลอดจนแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์การให้บรรลุเป้าหมายทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ [12] ให้ความหมายว่า การมีวิสัยทัศน์คือผู้บริหารมองเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่แท้จริงขององค์กรและสามารถกำหนดภาพในอนาคตขององค์กรได้ว่าต้องการให้เป็นอย่างไรเพื่อกำหนดกิจกรรม และแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามต้องการโดยไม่เสียเวลากระทำการในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ และยังเป็นแรงกระตุ้นให้สมาชิกขององค์กรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจอย่างเป็นพิเศษยิ่งกว่าธรรมดา สอดคล้องกับงานวิจัยของ [7] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 317 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบจากตารางกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ได้รับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – moment

Correlation) ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียน ส่วนการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อป้องกันไม่ให้ออกจากระบบการศึกษา รวมทั้งช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม รวมถึงส่งเสริมให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาตามความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน มีคุณภาพที่ดี มีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาดูแลไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรัก ความอบอุ่น และเมตตาที่มีต่อศิษย์และภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความก้าวหน้า และเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ [13] ให้ความหมายว่า ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในฐานะที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ เล็งเห็นภาวะวิกฤติ ที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนมากมาย ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตจึงมีนโยบายสำคัญ ที่จะต้องร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหา วิธีการหนึ่งคือการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการอย่างจริงจัง เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นระบบที่ช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม ความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุข

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .880$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุดคือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($r = .868$) รองลงมาคือ การมีความคิดสร้างสรรค์ ($r = .849$) ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกน้อยที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ ($r = .780$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ติดต่อสื่อสารแบบสองทางเป็นรายบุคคล เป็นที่เลี้ยงสอน และให้คำแนะนำเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้พัฒนาตนเอง ผู้นำกระจายอำนาจโดยมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม ได้มีการเปิดโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศของการให้การสนับสนุน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ในด้านความจำเป็นและความต้องการ การประพุดติของผู้นำแสดงให้เห็นว่าเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้ตามเปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [14] ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ควรมีการส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะใช้หลักการบริหารที่สามารถมองเห็นความแตกต่างระหว่างยุทธวิธีและยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษาได้
2. การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการคำนึงถึงในการเอาใจเขามาใส่ใจ มีเทคนิคการมอบหมายงานที่ดี โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีการผู้บริหารเปิดอิสระทางการคิด และเปิดกว้างรับสิ่งใหม่ ๆ ไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคยแบบเดิม
4. การมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการปรับตัวในการทำงานร่วมกับบุคลากรภายในองค์กร และมีกระบวนการทำงานของผู้บริหารมีการปรับให้เข้าสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี
5. การทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเกิดการร่วมมือการทำงานภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมบุคลากรในการตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ สัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- [2] Knezevich, S. J. (1984). *Administration of Public Education*. 4 th ed. New York: Harper and Row.
- [3] ชีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟาง.
- [4] คมกฤษ พรหมฉิน. (2560). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- [5] สิทธิชัย สุขราชกิจ และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, สมุทรปราการ.
- [6] คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ.2560-2564*. กรุงเทพฯ: เจ.เอส.การพิมพ์.
- [7] ศุภกรเกษม ปรงผล. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- [8] สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [8] สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [9] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (2564). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2563-2565*. ระยอง: สำนักงานฯ.
- [10] _____ (2564). *รายงานการจัดการศึกษา ปีงบประมาณ 2564*. ระยอง: สำนักงานฯ.
- [11] Robinson, K. (2007). *The Principles of Creative Leadership*. New York : McGraw-Hill.
- [12] Daniel L. Duke, (1987). *School Leadership and Instructional Improvement*. New York: Random House Journal Articles.
- [13] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- [14] พิชามณูช ม่วงแก้ว. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.